

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 26 січня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Крупчан О. Д., доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, директор Інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., кандидат юридичних наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Швагер О. А., кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 5 від 23.01.2024 року)*

Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 26 січня 2024 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 105 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у науково-практичному круглому столі «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченому актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзі.

ни про захист прав споживачів фінансових послуг та обмежених платіжних послуг, вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості: Постанова Правління Національного банку України від 02.09.2022 № 198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0198500-22#n9>.

4. Про затвердження Положення про організацію та проведення інспекційних перевірок: Постанова Правління Національного банку України від 17.07.2001 № 276. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-01#Text>.

ПРО ПОСИЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ДОТРИМАННЯ ПІДСТАВ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ФІНАНСОВИХ ВИПЛАТ

Деревянко Б. В.

*доктор юридичних наук, професор,
головний науковий співробітник,
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України*

Економічна ситуація, яка сьогодні є в Україні, є вкрай негативною й одночасно унікальною у своїй негативності. Навіть на початку 1990-х років із гіперінфляцією, масовим закриттям і банкрутствами підприємств, тотальним безробіттям економічна ситуація не була настільки складною і загрозливою. Сьогодні Україна не контролює приблизно 20 % своєї території, на якій раніше діяли прибуткові сільськогосподарські підприємства, великі металургійні гіганти, гірничовидобувні та хімічні підприємства зруйновані. При цьому московія (російська федерація) навіть на окупованих територіях продовжує політику знищення промислових підприємств із вивезенням перспективного уцілілого обладнання та розпилем на металобрухт неперспективного або пошкодженого війною обладнання.

В умовах описаної вище ситуації Україна потребує акумуляції усіх можливих фінансових ресурсів і застосування політики вкрай виваженого їх використання. Ресурси у першу чергу потрібні для підтримки ЗСУ, компаній, які виготовляють боєприпаси, виготовляють і ремонтують зброю, компаній, які забезпечують функцію-

нування критичної інфраструктури тощо. Натомість держава повинна реалізовувати ефективну соціальну, економічну, фінансову та іншу політику. І в даному випадку мова іде про те, що держава повинна не просто реалізовувати свою політику, зокрема фінансову, але і контролювати відносини у цій площині з точки зору відповідності принципам доцільності, раціональності, справедливості тощо. Раніше нами неодноразово вказувалося, що економіка сучасної держави не може розвиватися спонтанно та хаотично і що є помилкою вважати дію ринкових економічних законів виключно на благо усіх держав та суб'єктів господарювання. І саме через такі причини держава має заздалегідь прогнозувати ті чи інші зміни в світовій, регіональній та власній економіці і розробляти нормативні акти господарського законодавства, спрямовані на захист власних інтересів та інтересів своїх суб'єктів господарювання [1, с. 102]. Зрозуміло, що в умовах ведення визвольної війни держава має із потрійною силою захищати свої національні інтереси у сфері економіки.

Згідно із десятками конвенцій і міжнародних договорів матеріальне, фінансове, соціальне та інше забезпечення окупованих регіонів покладається на державу-окупанта. Серед іншого це визначено у нормах частини III «Військове керівництво на території держави-супротивника» (статтях 42–56) IV Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі та додатку до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі, прийнятої ще 18 жовтня 1907 року, що набрала чинності для України 24 серпня 1991 року [2]. Окремі території України із значною кількістю населення були фактично окуповані ще з 2014 року. Окупацію АРК московія (російська федерація) визнала, натомість фактичну окупацію окремих районів Донецької і Луганської області не визначала до 23 лютого 2022 року. Проте промосковські проксі – не визнані ООН так звані «днр» чи «лнр» називали себе незалежними і самодостатніми «молодими республіками». А отже, Україна не була зобов'язана забезпечувати водою, електроенергією, газом непідконтрольні їй території, так само, як і не зобов'язана надавати соціальні і пенсійні виплати особам, які залишилися або повернулися на ці території. Проте українська влада значні фінансові ресурси, вкрай потрібні українським захисникам, направляла і витратила на непідконтрольні території.

Сьогодні держава практично повністю припинила пенсійні і соціальні виплати громадянам, які знаходяться на окупованих

територіях. Проте зараз в Україні кількість ВПО лише збільшилася. І майже усі вони отримують державну допомогу фінансами, а велика їх частка ще і продуктами харчування, безоплатним проживанням у приміщеннях державних закладів освіти. Натомість пунктом 6 Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженого постановою КМУ від 20 березня 2022 року № 332 передбачено важливий обов'язок ВПО. Так, якщо отримувач або уповноважена особа повернувся до покинутого місця проживання, виїхав на тимчасове чи постійне місце проживання за кордон або перебуває за кордоном більш як 30 календарних днів підряд чи більш як 60 календарних днів сукупно протягом шестимісячного періоду отримання допомоги, він зобов'язаний повідомити про такі обставини органу соціального захисту населення/уповноваженій особі виконавчого органу сільської, селищної, міської ради/центру надання адміністративних послуг за місцем перебування на обліку або надіслати заяву з використанням засобів поштового/електронного зв'язку (за технічної можливості з накладенням кваліфікованого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису) [3]. Очевидно, що не всі ВПО сумлінно виконують цей обов'язок, адже певна частина із них фактично повернулася до покинутого місця проживання або виїхала за кордон, проте не поспішає повідомляти про це названі вище органи. Саме у таких випадках, випадках оплати українськими суб'єктами господарювання або громадянами товарів, робіт, послуг із держав, які вчиняють агресивні дії або сприяють вчиненню таких дій проти України, мають ефективніше застосовуватися засоби державного контролю.

Раніше нами вказувалося, що велика кількість галузей та сфер виробництва, державних контролюючих органів, їх функцій, прав та обов'язків уможлиблюють здійснення контролю (нагляду) за діяльністю суб'єктів господарювання кількома державними органами та/або їх посадовими особами одночасно. Це як мінімум викликає незручності у роботі суб'єктів господарювання, діяльність яких контролюють [1, с. 103]. Тим, кого перевірятимуть, перевірки різними органами спричинять дискомфорт. Проте ситуація вимагає від держави посилення контролю над державними виплатами.

16 січня 2024 року було прийнято проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку об-

робки та використання даних в державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану [4]. Цим актом співробітникам ТЦК та СП буде надано доступ до деяких електронних державних реєстрів, які ведуться іншими центральними органами виконавчої влади. Якби аналогічні можливості з 2014 року отримали органи, які надають пенсійні і соціальні виплати, а також забезпечують фінансову дисципліну у державі, то на сьогодні певна частина державних фінансів спрямовувалася б на захист і підтримку держави, а не на виплати, які раніше витрачалися на непідконтрольних уряду територіях, а сьогодні витрачаються за кордоном.

Література:

1. Деревянко Б. В. Про удосконалення здійснення державного контролю та нагляду за діяльністю суб'єктів господарювання. Юридичний науковий електронний журнал. 2015. № 4. С. 99–102. URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/358>

2. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі. Гаага, 18 жовтня 1907 року.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text

3. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам: постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 332. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text>.

4. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних в державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану. Офіційний сайт Верховної Ради України.

URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=76836.